

ระบบข้อมูลสุขภาพระดับปฐมภูมิกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

สวัสดิ์ค๊ะ สืบเนื่องมาจากเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งจัดทำโดยกองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วันนี้ผู้เขียนจึงอยากจะนำเรื่องราวดังกล่าวมาถ่ายทอดให้กับทุกท่านได้อ่านกันค่ะ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คืออะไร ?

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หรือเดิมชื่อว่า “สถานีอนามัย” จัดเป็นหน่วยงานบริการสาธารณสุขขั้นปฐมภูมิ (Primary Care Unit) และเป็นสถานพยาบาลเบื้องต้นในการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม

มาทำความรู้จัก...โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองฮี

ข้อมูลทั่วไป

รพ.สต. หนองฮี ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2514 ปัจจุบันมีบุคลากร จำนวน 9 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 125 คน มีพื้นที่ความรับผิดชอบจำนวน 9 หมู่บ้าน อยู่ในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของสำนักงานเขตบริการสุขภาพที่ 8

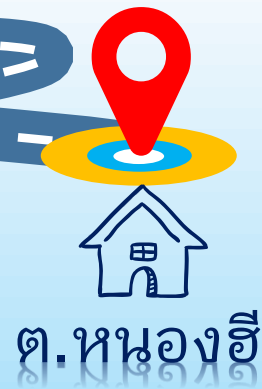

ต.หนองฮี

การต้อนรับอย่างอบอุ่น

รพ.สต. หนองฮี เป็น รพ.สต. ต้นแบบด้านนวัตกรรมและการให้บริการด้านวิชาการ ด้านการจัดการสุขภาพดีเด่น และเป็นพื้นที่ต้นแบบการศึกษาด้านงานสาธารณสุข ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายหลายรางวัล เช่น รางวัลหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพดีเด่น ระดับเขต ประจำปี พ.ศ. 2559 รางวัลโครงการตำบลการจัดการสุขภาพดีเด่น ระดับเขต และหมู่บ้านจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่น ระดับเขตบริการสาธารณสุขที่ 8 ประจำปี พ.ศ. 2560 รางวัลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาว (รพ.สต. ติดดาว) ระดับ 5 ดาว และรางวัลรองชนะเลิศลำดับ 2 รพ.สต. แผนยุทธศาสตร์สุขภาพ ในปี พ.ศ. 2561 และรางวัลชนะเลิศ รพ.สต. ดีเด่น ระดับเขตสุขภาพที่ 8 ในปี พ.ศ. 2562 เป็นต้น

การดำเนินงานด้านสาธารณสุข

เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีปัญหาภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน ที่เกิดกับผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ รพ.สต. หนองฮี จึงได้ใช้ปัญหาสุขภาพภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวานเป็นตัวชี้วัดในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้แผนงาน องค์กรความรู้และนวัตกรรมด้านสุขภาพช่วยในการจัดการ อาทิ การใช้ข้อมูลงานวิจัยค่าระดับน้ำตาลในเลือด และจัดให้มีการตรวจติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การใช้นวัตกรรมทางเดิน นวดเท้า สำหรับผู้ป่วยเบาหวานซึ่งมักสูญเสียความรู้สึกที่ปลายประสาทของเท้า

การให้บริการงานสาธารณสุขของ รพ.สต. ที่หลากหลายในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการเข้าถึงระบบการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในพื้นที่มากขึ้น เนื่องจากผู้ป่วยสามารถรับยาที่ รพ.สต. ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องไปที่โรงพยาบาลในตัวจังหวัดที่มีข้อจำกัดสำหรับผู้ป่วยที่เดินทางด้วยรถสาธารณะหรือผู้ป่วยสูงอายุ ส่งผลให้ไม่ได้รับยาตามแผนการรักษา ทั้งนี้ รพ.สต. หนองฮี ได้ยึดแนวทางและแผนงานด้านสาธารณสุขของจังหวัดนครพนม มาใช้เป็นแนวทาง และจัดทำแผนงานในการดำเนินการด้านสาธารณสุขของพื้นที่ รวมทั้งได้จัดให้มีการส่งเสริมสุขภาพชุมชน โดยให้เจ้าหน้าที่ของ รพ.สต. หนองฮี และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทำการประชาสัมพันธ์ การอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลด้านสาธารณสุข เพื่อเป็นการส่งเสริมและการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการให้บริการการตรวจรักษาสุขภาพ ทั้งนี้ การดำเนินการด้านสาธารณสุขของ รพ.สต. ได้รับความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านสาธารณสุขและการส่งเสริมสุขภาพชุมชนมีประสิทธิภาพมาก

มาถึงตรงนี้ ผู้เขียนคิดว่าผู้อ่านหลายท่านคงอยากรู้แล้วใช่ไหมคะว่า รพ.สต. หนองฮี มีระบบการจัดเก็บสุขภาพของคนในพื้นที่อย่างไรบ้าง ซึ่งผู้เขียนจะขอก้าวในภายหลังนะคะ แต่ก่อนอื่นจะขอพาทุกท่านมารู้จักกับระบบข้อมูลสุขภาพกันก่อนค่ะ

ป้ายแสดงขั้นตอนการเข้ารับบริการ และมุมชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูง

มุมความรู้เรื่องสุขภาพ

ระบบข้อมูลสุขภาพ คืออะไร?

ระบบข้อมูลสุขภาพ เป็นระบบที่เก็บรวบรวมข้อมูลสุขภาพของประชาชน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลทั่วไปหรือข้อมูลพื้นฐาน รพ.สต. ควรมีข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการตัดสินใจเพื่อรองรับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการที่สำคัญของชุมชน และใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของหน่วยบริการ เนื่องจากทุกหน่วยงานจะเป็นเครือข่ายด้านสุขภาพ การดำเนินงานมักเชื่อมโยงกันจึงควรต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อจัดการบูรณาการแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกัน ลดภาระการทำงานซ้ำซ้อน

(2) ข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวัง เป็นข้อมูลโรคที่ต้องเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่โรคที่เป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เพื่อการติดตาม สังเกตการเกิดและการกระจายของโรค มารายงานหรือแจ้งข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรคจากข้อมูลที่ได้ และดำเนินการต่อในการป้องกันควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ตรวจพบโรคหรือความผิดปกติตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกสามารถป้องกันหรือควบคุมได้อย่างทันที่

(3) ข้อมูลสถานะสุขภาพ เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการสนับสนุนประกอบการวางแผนงานโครงการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เป็นข้อมูลหลักที่สำคัญที่จะบ่งบอกถึงสถานะสุขภาพและอนามัยของประชาชน ประกอบด้วย ข้อมูลประชากร ข้อมูลการเกิด ข้อมูลการตาย ข้อมูลการเจ็บป่วย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในประเทศ

(4) ข้อมูลประชากรตามกลุ่มวัย เป็นข้อมูลที่สะท้อนมิติสุขภาพแต่ละกลุ่มอายุ ซึ่งมีประเด็นสุขภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เฉพาะเจาะจง ได้แก่ ข้อมูลสุขภาพเด็กและเยาวชน ข้อมูลสุขภาพผู้สูงอายุ และข้อมูลสุขภาพวัยเจริญพันธุ์

(5) ข้อมูลประวัติครอบครัวของประชากรในพื้นที่ เป็นข้อมูลเชิงกว้างได้จากการสำรวจ โดยใช้ Family folder เป็นการเก็บประวัติสุขภาพของประชากรทุกคนในพื้นที่ และติดตามการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพเป็นระยะ ๆ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนดำเนินงาน หรือการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการของชุมชนเอง

(6) ข้อมูลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสิ่งแวดล้อมชุมชนเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพแวดล้อมของชุมชนที่รับผิดชอบ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังภาวะมลพิษ ที่จะมีผลต่อประชากรในพื้นที่ เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

(7) ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ เช่น ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณ ข้อมูลด้านการบัญชีและการเงินของหน่วยบริการ ข้อมูลด้านสถานการณ์การเงินการคลัง เวชภัณฑ์ ครุภัณฑ์และวัสดุสำนักงานต่าง ๆ ในหน่วยบริการ

ดังนั้น รพ.สต. จึงถือได้ว่าเป็นหน่วยงานระดับขั้นปฐมภูมิ เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่มีความสำคัญที่สุด โดยจะเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการหน่วยบริการและดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เป็นลำดับแรก ซึ่งหากมีข้อมูลและระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ดีแล้วการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนก็ย่อมทำได้ถูกต้อง เนื่องจากสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนได้จริง

ทางเดินลาดเท้า สำหรับผู้ป่วยที่มีปัญหาในการเดิน

รพ.สต. หนองฮี ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยข้อมูลได้มาจากการกรอกแบบฟอร์ม แบบคัดกรอง การซักถามสัมภาษณ์ หรือผลการตรวจร่างกาย จากนั้นเจ้าหน้าที่จะทำการรวบรวมข้อมูลและบันทึกผลลงใน โปรแกรมพื้นฐาน คือ “Java Health Center Information System (JHCIS)” ซึ่งเป็นโปรแกรมระบบงานโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลและศูนย์สุขภาพชุมชน และเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวในรูปแบบแฟ้มมาตรฐานรายงานผลไปยัง หน่วยงานสาธารณสุขทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อน ลดภาระ ในการจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำรายงานและสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขและสุขภาพในทุกระดับด้วย

Java Health Center Information System (JHCIS) คืออะไร?

JHCIS เป็นโปรแกรมระบบงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและศูนย์สุขภาพชุมชน โปรแกรมนี้ถูกพัฒนาขึ้น โดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถใช้งานได้ครอบคลุมข้อมูลของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้อย่างเป็นระบบสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อรายงานต่าง ๆ ทั้งที่ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องการ สามารถทำงานร่วมกันได้ดีในทุกระบบปฏิบัติการ ระบบโปรแกรม JHCIS ประกอบด้วย ระบบงานข้อมูลมากมายหลายส่วน โดยระบบข้อมูลทั้งหมดมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีระบบงานหลัก 5 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลหมู่บ้าน วัด โรงเรียน ประชากร เป็นต้น (2) ระบบข้อมูลการให้บริการ เป็นระบบงานที่เกี่ยวข้องกับงานรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยทั้งหมด (3) ระบบ ข้อมูลการตรวจสอบ ประมวลผลและสำรองข้อมูล (4) ระบบข้อมูลรายงานและสอบถามข้อมูล และ (5) ระบบข้อมูล ระบบคลังยา-เวชภัณฑ์ ซึ่งในปัจจุบันมี รพ. สต. ในหลายจังหวัดได้นำโปรแกรมนี้ไปใช้อย่างมากมาย

ระบบข้อมูลสุขภาพระดับปฐมภูมิกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

“การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” เป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายกำหนด โดยเป็นการศึกษาโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากรายละเอียดโครงการ และสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันของพื้นที่โครงการ เพื่อนำไปสู่กระบวนการคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ รวมถึงผลกระทบสะสมจากสภาพพื้นที่โดยรอบหรือใกล้เคียงโครงการ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน สามารถประเมินได้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ในแนวทางการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านผลกระทบต่อสุขภาพ ได้กำหนดให้มีการประเมินความเพียงพอของระบบบริการสุขภาพ โดยให้นำข้อมูลรายละเอียดโครงการและข้อมูลสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันมาใช้ในการประเมินผลจากการดำเนินโครงการต่อความเพียงพอของระบบบริการสุขภาพในพื้นที่

ข้อมูลสภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบันที่จำเป็นสำหรับการพิจารณาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้แก่ (1) ข้อมูลจากการสำรวจและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ประกอบด้วย ข้อมูลจากการสำรวจทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพ และข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (2) ข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุข ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย ข้อมูลจากสถานบริการสุขภาพ ข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพ และข้อมูลจากการวิเคราะห์ โดยต้องครอบคลุมประเด็นการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ ความสามารถในการรองรับของสถานบริการสาธารณสุข และระบบส่งต่อผู้ป่วยระหว่างสถานพยาบาล (3) ข้อมูลสถานะสุขภาพของประชาชน เช่น ข้อมูลจำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา โดยแยกกลุ่มตามช่วงอายุ กลุ่มเสี่ยงและพื้นที่อ่อนไหว ข้อมูลสถิติชีพ ข้อมูลสถิติสาเหตุการตาย ข้อมูลสถานการณ์เจ็บป่วยของประชาชนในพื้นที่ ข้อมูลการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ข้อมูลอัตราป่วยด้วยโรคติดต่อที่สำคัญ และอัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ และข้อมูลของโรคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการหรือกิจการ เป็นต้น และ (4) ข้อมูลด้านนโยบาย/แผนที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพและสาธารณสุขของพื้นที่ที่โครงการจะเข้าไปดำเนินโครงการซึ่งครอบคลุมพื้นที่ศึกษาโครงการ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าข้อมูลด้านสาธารณสุขและข้อมูลสุขภาพในระดับชั้นปฐมภูมิ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญมากในการนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงความเพียงพอของสถานบริการสุขภาพ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น ทั้งนี้ หากการจัดเก็บระบบสุขภาพของชุมชน เป็นไปอย่างถูกต้อง แม่นยำ เพียงพอ เหมาะสม และเป็นปัจจุบัน ก็ย่อมจะส่งผลให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วนมากยิ่งขึ้น รวมถึงสามารถกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านสุขภาพหรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อไป

ระบบข้อมูลสุขภาพระดับปฐมภูมิกับการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

การเยี่ยมชมการดำเนินงานสาธารณสุขของ รพ.สต. หนองฮี ในครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพิ่มขึ้นอย่างมากมาเลยคะ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องระบบจัดเก็บข้อมูลด้านสาธารณสุข หรือการส่งเสริมสุขภาพชุมชนและงานสุขอนามัย อีกทั้งยังนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดทำแนวทางสุขภาพฯ ได้อีกด้วย ท่านผู้อ่านคงเห็นแล้วนะคะว่า ข้อมูลระบบจัดเก็บสุขภาพของ รพ.สต. นั้นมีความสำคัญมาก นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการสาธารณสุขในระดับตำบล และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการระบบสุขภาพของประชาชนในระดับประเทศแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อระบบการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับการพัฒนาโครงการใหม่ ๆ ในพื้นที่ อีกด้วยคะ

ท้ายสุด ผู้เขียนขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองฮี ผู้นำท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และให้การต้อนรับคณะจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุขภาพในคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม อย่างอบอุ่น และยิ่งใหญ่ ในการเยี่ยมชมในครั้งนี้ มา ณ ที่นี้ด้วยคะ

ที่มาข้อมูล:

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม
2. กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). (ร่าง) แนวทางการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.
3. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. คู่มือบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.
4. สัมฤทธิ์ สุขทวี สาโรจน์ บุญเกิด (2560). โปรแกรมระบบงานบริการสาธารณสุขขั้นปฐมภูมิ. วารสารควบคุมโรค, ปีที่ 43(1).
5. ข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ หน่วยบริการปฐมภูมิ สืบค้นจาก <http://gishealth.moph.go.th/pcu/admin/pcu.php?code=05618>

ผู้เขียน:

นางสาวสิรินันท์ ดวงบุบผา (วท.ม. เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม, วท.บ. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการ กลุ่มงานปีโตรเคมี กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มิถุนายน 2563

